NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach

LKA – 4101-14-01/2013
P/13/056

URZĄD MIASTA TYCHY
Wpł. 31 GRU. 2013
L.dz. ____ Podpis
Znak sprawy

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach
ul. Powstańców 29, 40-039 Katowice
T +48 32 784 42 00, F +48 32 784 42 30
lka@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli P/13/056 – Komunalizacja spółek Skarbu Państwa.

Jednostka przeprowadzająca kontrolę Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach

Kontroler [redacted], specjalista k.p., upoważnienie do kontroli nr 87467 z dnia 22 listopada 2013r.

(dowód: akta kontroli str. 1-2)

Jednostka kontrolowana Urząd Miasta Tychy[1], Al. Niepodległości 49, 43-100 Tychy, REGON 276255507.

(dowód: akta kontroli str. 3)

Kierownik jednostki kontrolowanej [redacted], Prezydent Miasta Tychy[2].

(dowód: akta kontroli str. 4-6)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonej nieprawidłowości[3], działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie, w latach 2007 – 2013[4].

Uzasadnienie oceny ogólnej

W badanym okresie skomunalizowano Rejonowe Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Tychach S.A.[5] odpowiadające za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków na terenie kilku Gmin. W procesie komunalizacji Urząd przedłożył wszystkie wymagane dokumenty, zawierające m.in. koncepcję funkcjonowania Spółki. Po przejęciu Spółki, planowane działania zostały zrealizowane, w szczególności przekazano na rzecz pozostałych Gmin część nabytych nieodpłatnie akcji Przedsiębiorstwa, nadto Spółka zintensyfikowała działalność inwestycyjną. W badanym okresie nie była wypłacana dywidenda. W ocenie NIK prawidłowo sprawowano nadzór właścicielski nad Spółką, zadania w tym zakresie wykonywał Wydział Przekształceń i Nadzoru Właścicielskiego, ponadto działalność Spółki weryfikowana była w trybie ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. *o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków*[6] (w procedurze zatwierdzania taryf), jak również przez Radę Nadzorczą. Organ wykonawczy Gminy Tychy terminowo i w pełnym zakresie wykonywał prawa i obowiązki Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy.

Stwierdzona nieprawidłowość polegała na niepodjęciu przez Prezydenta działań uniemożliwiających powołanie do pełnienia funkcji członków Rady Nadzorczej RPWiK osób, które nie spełniały wymagań określonych w ustawie z dnia 3 marca 2000 r. *o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi*[7].

---

[1] Zwany dalej „Urzędem".
[2] Zwany dalej „Prezydentem".
[3] Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.
[4] Do zakończenia kontroli NIK.
[5] Zwane dalej „Spółką", „RPWiK" lub „Przedsiębiorstwem".
[6] Dz.U. z 2006 r. Nr 123, poz. 858 ze zm. zwana dalej „ustawą o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę".
[7] Dz.U. z 2013 r., poz. 254, zwana dalej „ustawą o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi".

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Realizacja przez jednostki samorządu terytorialnego proponowanej koncepcji wykorzystania mienia Skarbu Państwa.

1.1. Działania dotyczące wniosków o komunalizację spółek Skarbu Państwa.

Opis stanu faktycznego

Prezydent w okresie objętym kontrolą[8] złożył do Ministra Skarbu Państwa wniosek[9] z dnia 30 stycznia 2007 r.[10] o komunalizację Przedsiębiorstwa, będącego jednoosobową spółką Skarbu Państwa utworzoną w wyniku komercjalizacji przedsiębiorstwa państwowego w trybie art. 3 ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 r. *o komercjalizacji i prywatyzacji*[11]. Wniosek zawierał uzasadnienie uwzględniające przesłanki komunalizacji określone w wówczas obowiązującym art. 4a ust. 3 ustawy o kip[12]. W dokumencie tym wnioskodawca zawarł informacje potwierdzające, że podstawowy wykonywany przedmiot działalność RPWiK służy realizacji zadań własnych tej jednostki samorządu terytorialnego (usługi w zakresie zaopatrzenia w wodę i w ograniczonym zakresie odprowadzania ścieków) i że Spółka wykonuje działalność gospodarczą na obszarze składającej wniosek Gminy Tychy, jak również, że Spółka nie jest wpisana na listę spółek o szczególnym znaczeniu dla gospodarki państwa lub inne listy spółek o znaczeniu państwowym tworzone na podstawie odrębnych przepisów.

(dowód: akta kontroli str. 7-13, 712-722)

W toku rozpatrywania wniosku, na żądanie jego adresata[13], przedłożono uchwałę Rady Miasta *w sprawie wyrażenia zgody na nabycie przez Gminę Tychy od ministra właściwego do spraw Skarbu Państwa pakietu akcji Rejonowego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Tychach Spółki Akcyjnej*[14] *oraz Zarys strategii RPWiK*[15] zawierający informację o zamierzeniach inwestycyjnych i innych planach rozwojowych Spółki[16]. Ponadto Prezydent przedłożył porozumienie[17], zawarte pomiędzy Gminą Tychy i dziewięcioma innymi Gminami (na terenie których znajdował się majątek Spółki), na mocy którego Gmina Tychy zobowiązała się m.in. do nieodpłatnego zbycia (przekazania) części akcji RPWiK na rzecz tych Gmin.

(dowód: akta kontroli str. 14-73, 712-722)

W dniu 18 października 2007 r. pomiędzy Skarbem Państwa a Miastem Tychy zawarto umowę nieodpłatnego przeniesienia własności 5.950.000 sztuk akcji (85% ogółu akcji RPWiK) o łącznej wartości nominalnej 59.500.000 zł[18]. W § 2 umowy zawarto zastrzeżenia co do możliwości zbycia nabytych nieodpłatnie akcji (w tym 5-letni obowiązek zachowania przez Gminę co najmniej 51% sumy głosów służących całemu kapitałowi zakładowemu). Nadto w umowie Minister Skarbu Państwa, w oparciu o art. 4a ust. 4 ustawy o kip, zobowiązał się *do realizacji uprawnień pracowników do nieodpłatnego nabycia akcji Spółki, w trybie przepisów*

---

[8] W latach 2007 - 2013

[9] W badanym okresie nie wystąpiły wnioski o komunalizację rozpatrzone po 1 stycznia 2007 r., a złożone przed tą datą.

[10] Nr PPN-7228-1-001/07.

[11] Dz.U. z 2013 r., poz. 216, zwana dalej „ustawą o kip".

[12] Przepis art. 4a ust. 3 ustawy o kip został uchylony z dniem 12 lutego 2009 r.

[13] Pismo Dyrektora Departamentu Ewidencji, Reprywatyzacji, Rekompensat i Udostępniania Akcji Ministerstwa Skarbu Państwa nr DERR/UA/3904/MB/2007 z dnia 7 maja 2007 r.

[14] Nr 0150/VII/170/07 z dnia 31 maja 2007 r.

[15] Z września 2007 r.

[16] Planowane po komunalizacji Spółki działania zostały również ujęte w piśmie z dnia 2 lipca 2007 r. skierowanym przez Prezydenta do Ministra Skarbu Państwa.

[17] Z dnia 14 czerwca 2007 r.

[18] Kapitał zakładowy Spółki podzielony był na siedem milionów akcji imiennych o wartości nominalnej 10 zł każda.

rozdziału 2, działu IV ustawy o kip oraz wydanych na ich podstawie aktów wykonawczych. Ostatecznie, pracownicy objęli 1.047.394 akcje (14,96% kapitału zakładowego), a w gestii Skarbu Państwa pozostało 2.606 akcji, czyli 0,04% kapitału zakładowego, które na mocy art. 4b ust. 1 ustawy o kip zostały nieodpłatnie przekazane Gminie Tychy (umową nieodpłatnego zbycia akcji z dnia 19 sierpnia 2010 r.). W dniu 9 marca 2010 r. zawarto aneks do umowy nieodpłatnego zbycia akcji RPWiK na rzecz Gminy Tychy, uchylający zakaz zbywania akcji. W dniu 10 maja 2010 r. Gmina Tychy podpisała umowy nieodpłatnego przeniesienia własności akcji z pozostałymi Gminami, zgodnie z zawartymi wcześniej porozumieniami[19], w wyniku czego struktura własnościowa Spółki przedstawiała się następująco (według ilości posiadanych akcji): Tychy – 2.566.355 akcji (36,66% kapitału zakładowego), pracownicy – 1.047.394 (14,96%), Orzesze – 557.141 (7,96%), Bieruń – 519.328 (7,42%), Łaziska Górne – 454.407 (6,49%), Wyry – 438.088 (6,26%), Czechowice-Dziedzice – 428.977 (6,13%), Brzeszcze – 345.605 (4,94%), Lędziny – 300.178 (4,29%), Bojszowy – 206.589 (2,95%) i Kobiór – 135.938 (1,94%).

(dowód: akta kontroli str. 29-31, 74-132, 723-728, 775-777)

W dniu 6 sierpnia 2013 r. Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy podjęło uchwałę zatwierdzającą Plan podziału RPWiK, przez wydzielenie i przekazanie części majątku do Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Czechowicach-Dziedzicach, natomiast w dniu 11 października 2013 r. Sąd Rejonowy Katowice-Wschód dokonał stosownych wpisów do rejestru przedsiębiorców, sankcjonujących decyzje wynikające z Planu podziału Spółki. Z tą datą, wszystkie akcje (428.997) należące do Gminy Czechowice-Dziedzice zostały umorzone (pozostali akcjonariusze dysponują 6.571.023 akcjami), a kapitał zakładowy Spółki został obniżony o 4.289.770 zł i wynosi obecnie 65.710.230 zł.

(dowód: akta kontroli str. 11-13, 134-144)

1.2. Realizacja przez jednostki samorządu terytorialnego koncepcji wykorzystania mienia Skarbu Państwa przedstawionej we wnioskach o komunalizację.

Opis stanu faktycznego

Przedmiot podstawowej działalności Spółki, tj. wykonywanie zadań w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków, po przekazaniu akcji jednostce samorządu terytorialnego nie uległ zmianie. Jak wyjaśnił Prezydent *„u podstaw dążeń Gmin do posiadania kontroli nad Spółką nie leżała bowiem koncepcja zmiany zakresu jej działalności (...), a jedynie uzyskanie wpływu na poziom kosztów działalności Spółki, polepszenie parametrów świadczonych przez nią usług – również przez działalność modernizacyjną i inwestycyjną – oraz zmniejszenie strat wody"*.

(dowód: akta kontroli str. 723-728)

Planowane działania przedstawione przez Prezydenta w dokumentacji składanej w procesie komunalizacji Spółki[20], w szczególności dotyczące realizacji inwestycji w obrębie sieci wodno-kanalizacyjnych, zostały przeprowadzone w założonym

[19] Porozumienie z dnia 14 czerwca 2007 r. wraz z aneksem z dnia 10 października 2007 r. i porozumienie z dnia 18 czerwca 2009 r. W aneksie do porozumienia postanowiono, że zobowiązanie Gminy Tychy do przekazania akcji pozostałym Gminom zostanie zrealizowane przy uwzględnieniu przepisów art. 4a ust. 5 i 6 ustawy o kip. W porozumieniu z dnia 18 czerwca 2009 r. Gminy uzgodniły, że Gmina Tychy wystąpi z wnioskiem o wydanie decyzji administracyjnej skracającej pięcioletni termin zobowiązania Gminy Tychy do zachowania co najmniej 51% sumy głosów służących całemu kapitałowi zakładowemu oraz prawa powoływania większości członków zarządu i rady nadzorczej RPWiK. Decyzją Ministra Skarbu Państwa z dnia 18 września 2009 r. (nr DERiR-MB-555-64/09) umorzono postępowanie wszczęte na podstawie przedmiotowego wniosku (z dnia 18 czerwca 2009 r.), z uwagi na uchylenie przepisów art. 4a ust. 3 do 9 ustawy o kip (Dz.U. z 2009 r. nr 13, poz. 70).

[20] W szczególności: wniosek o komunalizację z 30 stycznia 2007 r., pismo uzupełniające do wniosku z dnia 2 lipca 2007 r., Zarys strategii Spółki z września 2007 r.

zakresie. Przede wszystkim Spółka, zgodnie z przedłożoną Ministrowi Skarbu Państwa *Strategią działania*, zwiększyła coroczne nakłady przeznaczane na odtworzenie / modernizację sieci wodociągowej z ok. 1,5 mln zł w 2002 r. - ok. 6 mln. zł w 2004 r., do nakładów rzędu ponad 17 mln zł w 2009 r. Łącznie Spółka w okresie od 1 stycznia 2008 r. do 30 czerwca 2013 r. wydatkowała na nakłady inwestycyjne kwotę 71.439.631 zł[21]. Modernizacja sieci wodno–kanalizacyjnej polegała głównie na wymianie starych, skorodowanych rur na nowe, spinaniu końcówek istniejącej infrastruktury wybudowanej w układzie rozdzielczym oraz na optymalizowaniu parametrów funkcjonowania sieci (m.in. poprzez zabudowę reduktorów). Na terenie Gminy Tychy, RPWiK realizował działalność modernizacyjną i inwestycyjną w oparciu o *„Wieloletnie plany rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych w Gminie Tychy"*, uchwalane przez Radę Miasta Tychy w trybie art. 21 ustawy *o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę*. Łącznie w okresie od 1 stycznia 2008 r. do 30 czerwca 2013 r. na terenie Gminy Tychy Spółka zrealizowała nakłady inwestycyjne opiewające na kwotę 32.178.607,44 zł.

(dowód: akta kontroli str. 23-53, 350-406, 446-515, 723-728)

Zgodnie z dokumentacją przedstawioną w procesie komunalizacji Spółki, poza realizacją nakładów inwestycyjnych ze środków własnych, podjęto również działania mające na celu pozyskanie zewnętrznych źródeł finansowania. I tak, uzyskanie w 2009 r. środków w wysokości 462.087,06 zł z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach[22] pozwoliło na finansowe wsparcie jednego z priorytetowych zamierzeń Spółki, tj. wymiany sieci wodociągowej skonstruowanej z azbestu i cementu. Nadto RPWiK w 2009 r. zaciągnął w banku kredyt w wysokości 5 mln zł w całości przeznaczony na wymianę ulegającej awariom sieci wodociągowej[23].

(dowód: akta kontroli str. 23-53, 407-433, 516-522)

Wyżej opisane działania inwestycyjne pozwoliły na realizację kolejnego planowanego działania, tj. obniżenia wielkości strat wody, które wynosiły, jak podano w *Strategii Spółki*, około 2 mln m^3 rocznie, co stanowiło około 35 – 40% (a w niektórych gminach 50%) łącznego obrotu. W 2007 roku przedmiotowe straty wynosiły 33,6% (6.555 tys. m^3), natomiast w 2012 r. 21% (3.587 tys. m^3).

(dowód: akta kontroli str. 23-53, 434-445)

Zakładane w *Strategii* przekazanie (po komunalizacji) przez Gminę Tychy akcji Spółki na rzecz innych Gmin, na terenie których znajduje się majątek RPWiK, pozwoliło pozyskać te Gminy do współpracy (m.in. na poziomie Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy, Rady Nadzorczej) przy podejmowaniu przez Spółkę działań, w szczególności inwestycyjnych.

(dowód: akta kontroli str. 133-221)

W procesie komunalizacji Gmina Tychy nie zobowiązywała się do dofinansowywania Spółki.

(dowód: akta kontroli str. 7-94)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

---

[21] 2008 r. – 16.789.900 zł, 2009 r. – 17.270.475 zł, 2010 r. – 8.091.750 zł, 2011 r. – 14.464.436 zł, 2012 r. – 10.332.477 zł, I półrocze 2013 r. – 4.490.593 zł.

[22] Umowy pożyczki nr 69/2009/82/GW/zwiP oraz nr 70/2009/82/GW/zwiP z dnia 5 czerwca 2009 r. wraz z aneksami nr 1 z dnia 24 sierpnia 2009 r.

[23] Umowa nr 687/2009/00001377/00 o kredyt złotowy na finansowanie inwestycji z dnia 10 czerwca 2009 r.

2. Ocena nadzoru jednostek samorządu terytorialnego nad skomunalizowanymi spółkami.

2.1. Wyznaczanie zadań dla skomunalizowanych spółek.

Opis stanu faktycznego

Spółka, z uwagi na specyfikę przedmiotu działalności w postaci wykonywania zadań z zakresu zbiorowego zaopatrzenia w wodę oraz zbiorowego odprowadzania ścieków, podlegała, zarówno przed, jak i po komunalizacji, rygorom wynikającym z ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę, w szczególności w zakresie obowiązku opracowywania wieloletnich planów rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych. Przedmiotowe plany, przyjęte na lata 2004-2008[24] i 2009-2013[25], określały w szczególności planowany zakres usług wodociągowo-kanalizacyjnych, przedsięwzięcia rozwojowo-modernizacyjne w poszczególnych latach, przedsięwzięcia racjonalizujące zużycie wody oraz wprowadzanie ścieków, nakłady inwestycyjne w poszczególnych latach oraz sposoby finansowania planowanych inwestycji. Były one przedkładane Prezydentowi do sprawdzenia ich zgodności z kierunkami rozwoju Gminy określonymi w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy, z ustaleniami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz ustaleniami zezwolenia wydanego Spółce na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków, a następnie uchwalane (zatwierdzane) przez Radę Miasta Tychy.

(dowód: akta kontroli str. 384-406, 523-525)

Wykonanie planów wieloletnich było corocznie weryfikowane przez pracowników Wydziału Komunalnego, Ochrony Środowiska i Rolnictwa, którzy na podstawie zarządzeń Prezydenta[26] zobowiązani byli również do przygotowywania projektów uchwał o zatwierdzeniu ww. planów.

(dowód: akta kontroli str. 714-722, 729-752, 768-773)

Ponadto w badanym okresie w strukturze organizacyjnej Urzędu wyodrębniono Wydział Przekształceń i Nadzoru Właścicielskiego (podlegający bezpośrednio Prezydentowi), do zadań którego należało m.in. sprawowanie nadzoru właścicielskiego nad spółkami prawa handlowego Gminy oraz przygotowywanie analiz dla potrzeb Prezydenta w zakresie prawidłowego funkcjonowania spółek[27].

(dowód: akta kontroli str. 526-531)

Nadzór właścicielski wobec RPWiK sprawowany był przez pracowników ww. Wydziału poprzez m.in. analizę sprawozdań z działalności Spółki (obejmujących istotne informacje o zdarzeniach mających wpływ na sytuację finansową Spółki oraz dane o działaniach inwestycyjnych) przekazywanych przez Zarząd Spółki na wniosek tego Wydziału, za każde półrocze danego roku kalendarzowego.

(dowód: akta kontroli str. 447-515, 532-537, 714-722)

Spółka corocznie sporządzała również plany rzeczowo – finansowe zawierające, poza danymi finansowymi, informacje o zakresie wykonanych, w danym roku kalendarzowym i planowanych na rok kolejny, robót modernizacji sieci

---

[24] Uchwała Rady Miasta w Tychach nr 0150/XVI/35904 z dnia 29 stycznia 2004 r. (z uwzględnieniem późniejszych zmian)

[25] Uchwała Rady Miasta w Tychach nr 0150/XXV/532/08 z dnia 27 listopada 2008 r. (z uwzględnieniem późniejszych zmian)

[26] Zarządzenia Prezydenta w sprawie szczegółowego regulaminu organizacyjnego Wydziału Komunalnego, Ochrony Środowiska i Rolnictwa nr 120/9/13 z dnia 17 stycznia 2013 r., nr 120/43/11 z dnia 8 grudnia 2011 r., nr 120/2/11 z dnia 20 stycznia 2011 r., nr 0152/208/10 z dnia 21 września 2010 r., nr 0152/191/10 z dnia 10 maja 2010 r., nr 0152/177/10 z dnia 30 marca 2010 r., nr 0152/40/07 z dnia 14 maja 2007 r.

[27] § 2 pkt. 8 i 9 zarządzenia nr 0152/106/08 Prezydenta Miasta Tychy z dnia 22 grudnia 2008 r. i § 2 pkt. 9 i 10 zarządzenia nr 0152/86/02 Prezydenta Miasta Tychy z dnia 5 czerwca 2003 r.

wodociągowo-kanalizacyjnej i obiektów budowlanych. Przedmiotowe plany były zatwierdzane przez Radę Nadzorczą Spółki.

(dowód: akta kontroli str. 434-446, 538-566, 714-722, 753-754)

Rada Nadzorcza Spółki na bieżąco monitorowała informacje o wykonywaniu ww. planów rzeczowo-finansowych, a ponadto dokonywała corocznej oceny sprawozdania finansowego oraz sprawozdania z działalności Spółki.

(dowód: akta kontroli str. 538-566, 714-722)

Działalność Spółki była także corocznie weryfikowana w ramach procedury sprawdzania przez Prezydenta wniosków Spółki określających wysokość taryfy za wodę. W tym celu Prezydent, w drodze zarządzeń, powoływał zespoły *do sprawdzenia taryf oraz weryfikacji kosztów za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków*, które w protokołach z posiedzeń wskazywały konkluzje wynikające z badania zasadności wniosków złożonych przez Spółkę (np. dotyczące korekty wysokości taryfy). Prezydent wyjaśnił, że weryfikacji podlegały (ujęte w proponowanej przez Spółkę taryfie wody) koszty związane ze świadczeniem usług, poniesione w poprzednim roku obrotowym, ustalane na podstawie ewidencji księgowej, z uwzględnieniem planowanych zmian tych kosztów w roku obowiązywania taryfy oraz koszty wynikające z planowanych wydatków inwestycyjnych. Weryfikowano celowość ich ponoszenia, uwzględniając zmiany warunków ekonomicznych oraz wielkość usług i warunki ich świadczenia.

(dowód: akta kontroli str. 567-618, 714-722)

2.2. Wypełnianie funkcji zgromadzenia wspólników (walnego zgromadzenia) przez organy wykonawcze jednostek samorządu terytorialnego.

Opis stanu faktycznego

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy Spółki terminowo i w pełnym zakresie wykonywało swe prawa i obowiązki, wynikające w szczególności z art. 395 § 1 do § 3 ustawy z dnia 15 września 2000 r. *Kodeks spółek handlowych*[28], tj. w terminie sześciu miesięcy po upływie każdego roku obrotowego:
- rozpatrywało i zatwierdzało sprawozdania Zarządu z działalności Spółki oraz sprawozdania finansowe za ubiegły rok obrotowy[29],
- podejmowało uchwały o podziale zysku[30] (zysk netto za 2007 r. przeznaczono w całości na kapitał zakładowy, a za lata następne również na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych),
- udzielało członkom organów Spółki absolutorium z wykonania przez nich obowiązków[31].

(dowód: akta kontroli str. 133-349)

---

[28] Dz.U. z 2013 r. poz. 1030, zwany dalej „k.s.h."

[29] uchwały nr 1 i 2 z dnia 12 maja 2008 r. Rep. A nr 12741/2008, z dnia 22 maja 2009 r. Rep. A nr 4516/2009; z dnia 30 czerwca 2010 r. Rep. A nr 8681/2010; z dnia 16 czerwca 2011 r. Rep. A nr 8137/2011; z dnia 5 czerwca 2012 r. Rep. A nr 6756/2012, z dnia 4 czerwca 2013 r. Rep. A nr 6896/2013.

[30] uchwała nr 3 z dnia 12 maja 2008 r. Rep. A nr 12741/2008 – zysk netto za 2007 r. w kwocie 4.270.853,29 zł przeznaczono w całości na kapitał zapasowy; uchwała nr 3 z dnia 22 maja 2009 r. Rep. A nr 4516/2009 - zysk netto za 2008 r. w kwocie 4.037.226,21 zł przeznaczono na ZFŚS w kwocie 50.000 zł i powiększenie kapitału zapasowego w kwocie 3.987.226,21 zł; uchwała nr 3 z dnia 30 czerwca 2010 r. Rep. A nr 8681/2010 - zysk netto za 2009 r. w kwocie 1.829.602,76 zł przeznaczono na ZFŚS w kwocie 50.000 zł i powiększenie kapitału zapasowego w kwocie 1.779.602,76 zł; uchwała nr 13 z dnia 16 czerwca 2011 r. Rep. A nr 8137/2011 - zysk netto za 2010 r. w kwocie 962.912,13 zł przeznaczono na ZFŚS w kwocie 50.000 zł i powiększenie kapitału zapasowego w kwocie 912.912,13 zł; uchwała nr 24 z dnia 5 czerwca 2012 r. Rep. A nr 6756/2012 - zysk netto za 2011 r. w kwocie 2.506.484,47 zł przeznaczono na ZFŚS w kwocie 50.000 zł i powiększenie kapitału zapasowego w kwocie 2.456.484,47 zł; uchwała nr 22 z dnia 4 czerwca 2013 r. Rep. A nr 6896/2013 - - zysk netto za 2012r. w kwocie 2.468.186,50 zł przeznaczono na ZFŚS w kwocie 80.000 zł i zwiększenie kapitału zapasowego w kwocie 2.388.186,50 zł.

[31] uchwały nr 4 do nr 13 z dnia 12 maja 2008 r. Rep. A nr 12741/2008; uchwały nr 4 do nr 12 z dnia 22 maja 2009 r. Rep. A nr 4516/2009; uchwały nr 5 do nr 6 i nr 8 do nr 17 z dnia 30 czerwca 2010 r. Rep. A nr 8681/2010; uchwały nr 4 do nr 12 z dnia 16 czerwca 2011 r. Rep. A nr 8137/2011; uchwały nr 4 do nr 11 z dnia 5 czerwca 2012 r. Rep. A nr 6756/2012; uchwały nr 4 do nr 21 z dnia 4 czerwca 2013 r. Rep. A nr 6896/2013.

Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy Spółki uchwalało również zmiany Statutu Spółki, w tym: w zakresie szczegółowych kompetencji Rady Nadzorczej, zasad umarzania akcji, jak również podejmowało uchwały w pozostałych bieżących działaniach Spółki, tj. m.in. w sprawie podziału Spółki, akceptacji wniosku Zarządu dotyczącego zaciągnięcia przez Spółkę kredytu inwestycyjnego czy też w sprawie wyrażenia zgody na określone zabezpieczenie kredytu.

(dowód: akta kontroli str. 133-349)

Z posiedzeń Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy Spółki sporządzane były protokoły (w formie aktu notarialnego), dokumentujące treść podjętych przez Zgromadzenie uchwał.

(dowód: akta kontroli str. 133-349)

W związku z nieodpłatnym przeniesieniem własności 85% akcji RPWiK na Miasto Tychy, Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy Spółki w dniu 10 grudnia 2007 r. powołało 6-osobową Radę Nadzorczą Spółki[32], odwołując jednocześnie z jej dotychczasowego składu jedną osobę i powołując w jej miejsce dwie osoby – przedstawicieli Miasta Tychy (Pana [redacted] oraz Pana [redacted]

(dowód: akta kontroli str. 250-280, 306-313, 319-349)

W dniu 22 maja 2009 r.[34] Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy zatwierdziło skład Rady Nadzorczej trzeciej kadencji, wymieniając jednocześnie jednego z dwóch przedstawicieli Miasta Tychy (Pan Piotr Achtelik zastąpił Pana [redacted]

(dowód: akta kontroli str. 319-324)

W dniu 7 kwietnia 2011 r. Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy uchwaliło zmiany w Statucie Spółki postanawiając, że Rada Nadzorcza składać się będzie z 3 do 15 członków (powoływanych przez Walne Zgromadzenie), a każdej Gminie, będącej akcjonariuszem Spółki, przysługiwać będzie prawo zgłoszenia jednego kandydata na członka Rady.

(dowód: akta kontroli str. 243-249)

W dniu 16 lutego 2012 r.[35] Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy odwołało cztery osoby z dotychczasowego składu Rady Nadzorczej, pozostawiając w składzie Rady dwóch przedstawicieli pracowników oraz dziesięciu nowo powołanych przedstawicieli Gmin (przedstawicielem Gminy Tychy został Pan [redacted]

(dowód: akta kontroli str. 243-249)

W dniu 5 czerwca 2012 r.[36] Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy powołało jedenastoosobowy skład Rady Nadzorczej IV kadencji, w tym dziesięciu przedstawicieli Gmin i jednego pracownika – akcjonariusza Spółki. W dniu 6 sierpnia 2013 r.[37] Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy odwołało ze składu Rady przedstawiciela Gminy Czechowice-Dziedzice (w związku z podziałem Spółki).

(dowód: akta kontroli str. 173-200)

---

[32] Uchwała nr 1 Rep. A nr 21743/2007.
[33] Zmiany w składzie Rady Nadzorczej – niedotyczące przedstawicieli Miasta Tychy, nastąpiły następnie w dniach 15 lipca 2008 r. (Rep. A nr 18945/2008), 2 kwietnia 2009 r. (Rep. A nr 5120/2009), 30 czerwca 2010 r. (Rep. A nr 8681/2010).
[34] Rep. A nr 4516/2009.
[35] Rep. A nr 2183/2012.
[36] Rep. A nr 6756/2012.
[37] Rep. A nr 10046/2013.

Proces weryfikacji kandydatów do Rady Nadzorczej reprezentujących w Spółce Gminę Tychy przeprowadzał Wydział Przekształceń i Nadzoru Właścicielskiego, który zgodnie z § 2 ust. 1 pkt. 7 lit. c zarządzenia Prezydenta nr 0152/106/08 z dnia 22 grudnia 2008 r.[38], zobowiązany był do przygotowywania dokumentów w sprawach dotyczących udziału reprezentacji Gminy w spółkach.

(dowód: akta kontroli str. 526-531, 755-767)

Każda z osób reprezentujących w badanym okresie Gminę Tychy (łącznie cztery osoby) w RPWiK spełniała wymagania określone w art. 10a ust. 4 ustawy z dnia 20 grudnia 1996 r. *o gospodarce komunalnej*[39]. Przedłożyły one stosowne dokumenty w ww. zakresie przed wydaniem przez Prezydenta zarządzeń o wskazaniu danej kandydatury[40]. Nadto każdy z kandydatów złożył oświadczenie o braku występowania przesłanek określonych w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 3 marca 2000 r. *o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi*[41] oraz o niekaralności z tytułu przestępstw wymienionych w przepisach rozdziałów XXXIII – XXXVII ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. *Kodeks karny*[42] oraz w art. 585, 587, 590 i 591 ustawy z dnia 15 września 2000 r. *k.s.h.*

(dowód: akta kontroli str. 619-639)

Każdy z kandydatów Gminy Tychy posiadał wykształcenie wyższe, stosownie do § 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 września 2004 r. *w sprawie szkoleń i egzaminów dla kandydatów na członków rad nadzorczych spółek, w których Skarb Państwa jest jedynym akcjonariuszem*[43], jak również posiadał wieloletnie doświadczenie zawodowe. Prezydent wyjaśnił, że posiadane, przez wskazane przez Gminę osoby, doświadczenie i wykształcenie gwarantują sprawowanie nadzoru na odpowiednim poziomie.

(dowód: akta kontroli str. 619-639, 755-767)

Wobec Spółki nie były podejmowane działania prywatyzacyjne.

(dowód: akta kontroli str. 774)

Ustalone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

Prezydent reprezentujący Gminę Tychy na posiedzeniach Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy[44], nie podjął działań uniemożliwiających powołanie czterech[45] z dziesięciu członków obecnej (IV) kadencji Rady Nadzorczej RPWiK, pomimo że osoby te pełniły jednocześnie funkcje członków Rad Nadzorczych w innych spółkach z większościowym udziałem Gminy Tychy[46].

Powyższe skutkowało naruszeniem art. 4 ust. 1 ustawy *o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi*, zgodnie z którymi jedna osoba może być członkiem rady nadzorczej tylko w jednej spośród m.in. spółek prawa

---

[38] *W sprawie szczegółowego regulaminu organizacyjnego Wydziału Przekształceń i Nadzoru Właścicielskiego*, odpowiednio § 2 ust. 1 pkt. 8 lit. c zarządzenia Prezydenta nr 0152/86/02 z dnia 5 czerwca 2003 r.

[39] Dz.U. z 2011 r. Nr 45, poz. 236.

[40] Zarządzenia Prezydenta Miasta Tychy w sprawie wskazania osób do składu Rady Nadzorczej Rejonowego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Tychach Spółki Akcyjnej nr 0151/205/07 z dnia 10 grudnia 2007 r., nr 0151/505/09 z dnia 22 maja 2009 r. i nr 0050/52/12 z dnia 10 lutego 2012 r.

[41] Dz.U. z 2013 r., poz. 254, zwana dalej „ustawą o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi".

[42] Dz.U. Nr 88, poz. 553 ze zm.

[43] Dz.U. Nr 198, poz. 2038 ze zm.

[44] Uchwały nr 13, 14, 19 i 21 Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia z dnia 5 czerwca 2012 r. Rep. A nr 6756/2012, uchwały nr 10, 11 i 15 Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia z dnia 16 lutego 2012 r. (Rep. A nr 2183/2012),.

[45] Reprezentanci Gmin: Bieruń (Burmistrz Miasta), Łaziska Górne (Burmistrz Miasta), Wyry (Wójt Gminy), Bojszowy (Wójt Gminy). Trzy z ww. czterech osób (reprezentanci Gmin Bojszowy, Łaziska Górne i Wyry) zostało powołanych również na członków Rady Nadzorczej RPWiK na wcześniejszym posiedzeniu Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia mającego miejsce w dniu 16 lutego 2012 r. (Rep. A nr 2183/2012).

[46] Międzygminne Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami i Energetyki Odnawialnej „MASTER" Sp. z o.o. (KRS 78561) oraz Przedsiębiorstwo Energetyki Cieplnej Sp. z o.o. (KRS 101552)

handlowego, w których udział jednostek samorządu terytorialnego przekracza 50% kapitału zakładowego lub 50% liczby akcji.

W okresie 2012 r. do listopada 2013 r. łącznie wypłacono ww. osobom z naruszeniem ww. regulacji prawnej, tj. nienależne wynagrodzenie w wysokości 155.332,61 zł.

Jak wynika z wyjaśnień Prezydenta złożonych w toku kontroli NIK[47], przedmiotowa nieprawidłowość wynikała z odmiennej interpretacji prawnej przepisów ustawy *o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi* oraz ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. *o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne*[48]. Według bowiem Prezydenta, przepisy ustawy *o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne* należy traktować jako lex specialis wobec przepisu art. 1 ustawy *o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi.*

Prezentując odmienne stanowisko w tym zakresie, NIK stwierdza, że to art. 4 ust. 1 ustawy *o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi* posiada charakter szczególny („dopełniający") wobec art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. *o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne*, a tym samym osoby wymienione w art. 2 ust. 6 tej ustawy mogą być reprezentantami samorządu w dwóch radach nadzorczych spółek prawa handlowego, ale tylko jedna spółka może być podmiotem wymienionym w art. 1 ustawy *o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi.*

Zgodnie z art. 14 ust. 1 ustawy *o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi* za nieprzestrzeganie przepisów ww. ustawy organy nadzorcze m.in. spółek prawa handlowego, w których udział jst przekracza 50% kapitału zakładowego (liczby akcji) ulegają rozwiązaniu z mocy prawa[49].

(dowód: akta kontroli str. 173-200, 640-711, 755-767, 778-794, 795-873)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonej nieprawidłowości, działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

Uwagi i wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli[50], wnosi o przyjęcie procedur gwarantujących wybór w spółkach z udziałem Gminy Tychy (w tym na etapie Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy/Zgromadzenia Wspólników), osób spełniających wymagania ustawowe określone dla członków rad nadzorczych.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia

[47] pkt. 3 pisma Prezydenta nr PPN 0232.8.14.2013 z dnia 17 grudnia 2013 r.
[48] Dz.U. z 2006 r., Nr 216, poz. 1584 ze zm.
[49] Do składu Rady Nadzorczej RPWiK III i IV kadencji powołano również, z naruszeniem art. 4 ust. 1 *ustawy o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi*, kolejne trzy osoby - reprezentantow Gmin: Lędziny, Brzeszcze (Naczelnik Wydziału Gospodarki Komunalnej Urzędu Gminy w Brzeszczach) i Orzesze. W okresie 2012 r. do listopada 2013 r. łącznie wypłacono siedmiu ww. osobom pełniącym funkcję członka Rady Nadzorczej RPWiK, z naruszeniem ww. przepisu, wynagrodzenie w wysokosci 276.803,07 zł.
[50] Dz. U. z 2012 r., poz. 82 ze zm.

pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach.

Obowiązek poinformowania NIK o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Katowice, dnia 23 grudnia 2013 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach

Kontroler
Marcin Wesoły
Specjalista kontroli państwowej

[redacted]

DYREKTOR
Delegatura Najwyższej Izby Kontroli
[redacted]
WICEDYREKTOR